

PŘÍLOHA 2 Rozhovor

Téma: Komparace právní úpravy rodinného závodu s reálným rodinným podnikem Sollucco, s.r.o.

Rozhovor s Petrem KRÁLEM, bývalým zaměstnancem Sollucco, s.r.o (syn majitelů), úsek flotilového pojištění. Poděbrady 31. 3. 2024.

Autorka: „Od ledna jsi zaměstnaný ve společnosti, která není vlastněna rodinou. Jaké za tu dobu vnímáš rozdílnosti oproti pracování v téměř celé rodinné firmě?“

Syn majitelů: „Určitě jsou zde velké rozdílnosti. Já jsem se svými rodiči pracoval ihned po škole, kde jsem se vše učil. Jsem jim za tuto možnost vděčný, protože jsem hrál poloprofesionálně hokej a ne všichni zaměstnavatelé by mi umožnili takový individuální přístup. Pracovat s rodinou však je někdy hodně náročné, promítají se sem soukromé záležitosti, na které má každý rozdílné názory. Potom to může vyvolávat napjatou atmosféru v kanceláři, pokud strany nedokážou s rozdílnými názory se ztotožnit. Možná by většina lidí tvrdila, že v rodinném podniku jsou lepší vztahy mezi zaměstnanci, avšak tomu tak nemusí být pokaždé. Jsem momentálně ve společnosti, která není rodinná a je to super. Samozřejmě jsem tu krátce, ale cítím se tu mnohem volněji a především jsem sám sebou. V rodinném podniku jsem byl pod velkým tlakem, necítil jsem se komfortně a to byl také hlavní důvod, proč jsem odešel.“

Autorka: „Dobře, takže kdybys mi měl říct pět věcí, které vnímáš v rodinném podniku jako výhodné a na druhou stranu pět věcí, které jsou zas nevýhodou, které by to byly?“

Syn majitelů: „Pro mě byla na prvním místě výhodou časová flexibilita, ve většině případů nebyl problém odjet na hokej nebo když si onemocněla, mohl jsem si vzít homeoffice. Na druhou stranu jsem toho nezneužíval, prostě práce byla práce a dokud nebyl čistý stůl, domů nebo na led jsem nešel. Další výhody bych mohl jmenovat to, že tam byla dost rychlá komunikace a promptní rozhodování, alespoň co se pracovních věcí týče. V neposlední řadě bych nejspíše jmenoval to, že jsme se silně orientovali na zákazníka a měli tzn. společensky odpovědné jednání vůči zákazníkům. Pokud bych se měl zaměřit na nevýhody, tak určitě na prvním místě je promítání osobních vztahů a problémů do kanceláře. Tohle jsem vnímal jako velkým problémem, protože pak ty vztahy to ničí. Jako druhou nevýhodu vnímám nadměrné až někdy přehnané nároky, které po dokončení bývají nedocenené. V práci mě žene dopředu úspěch a práce, za kterou vidím kus mé práce a času. Člověk potřebuje být motivován, protože pokud není, není taková produktivita a chuť pracovat. Dalším problémem vidím v následnictví a rozdílné názory na strategii celého rodinného podnikání. Možná je to i náš případ, bohužel názory jsou natolik rozdílné, že další pokračování společného podnikání by zničilo celou rodinu a to i za cenu, že podnik bude nejspíše vlastnit třetí osoba.“

Autorka: „Rodinný závod jsem ti už představila, zeptám se tě znal si ho už před tím nebo to je pro tebe novinka?“

Syn majitelů: „No nebudu lhát, dost si mě překvapila s tímto pojmem, za mne je to určitě novinka. Už když jsem o tom říkal rodičům, tak netušili, že něco takového existuje.“

Autorka: „Pokud bys ses tedy zamyslel nad tím, jaké jsou nevýhody pro vlastníka, které by to byly?“

Syn majitelů: „Podle mě je velkou nevýhodou pro vlastníka to, že členové, kteří se podílejí na provozu rodinného závodu mají právo spolurozhodovat a zároveň mají právo podílet se na přírůstcích a zisku. Podle mě musí být v praxi často složité se dohodnout v rodině komu a co vyplatit nebo rozdělit. Viděl jsem to u nás a to jsme mezi sebou měli uzavřené pracovní smlouvy. A to spolurozhodování je určitě náročné, pokud je rodinný závod rozsáhlého charakteru. Musí se to pak řešit nějakou tradicí či praxí, kterou má ten podnik zavedenou, protože přeci není nikde přesně stanoveno kromě ustanovení v OZ, na čem všem se členové podílejí na čem zase ne. Musím říct, že o většině věcech rozhodovali rodiče, protože se obávám, že bychom se jen tak neshodli.“

Autorka: „Umíš si představit, že byste v práci byli pouze rodina bez třetích osob případně nebo že by Vás tam bylo více?“

Syn majitelů: „Firma měla celkem 2 zaměstnance, jeden z nich jsem byl já a druhá zaměstnankyně, která není v příbuzenském vztahu k majitelům společnosti, je pro fungování celého podniku velmi klíčová. Náš obor je rozdílný například od podnikání tvé rodiny, že tam potřebuješ speciální zkoušky. Bez toho tu práci dělat nemůžeš a ani nesmíš. Proto kapacita případných potenciálních rodinných členů nízká a když vidím, že rodiče se nedokáží dohodnout se mnou, neumím si představit, že by se dohodli například s tetou nebo se svými bratřenci. Tudíž z tohoto hlediska by podnik nemohl být považován za rodinný závod, protože aktuálně tam již pracují pouze rodiče s dvěma zaměstnankyněmi, které nejsou v příbuzenském vztahu vůči vlastníkovi.“

Autorka: „Co si myslíš, šlo by, abyste mezi sebou neměli žádnou pracovní smlouvu? Jak by to vůbec vypadalo, všichni jste museli mít osvědčení o zkoušce, abyste nadále mohli být pojišťovacím zprostředkovatelem.“

Syn majitelů: „Podle mě je to absolutně nereálné bez smluv. Už jenom to, že společnost vznikla podepsáním společenské smlouvy. Na druhou stranu si až zpětně uvědomuji, že jsem mohl mít živnostenské oprávnění a nemusel jsem mít uzavřenou s rodiči smlouvu. I když jsme přímá rodina, i tak bylo zapotřebí mít mezi sebou písemně stanovenou odměnu, pracovní dobu a jiné náležitosti, které musí být v pracovní smlouvě uvedeny. Já osobně bych to asi udělal jinak. Pokud se synem budeme mít rodinné podnikání bude mít moji důvěru a doufám, že i já jeho. Možná to byl také kámen úrazu, že ta důvěra ve mne nebyla až tak veliká, že bylo potřeba mít uzavřenou pracovní smlouvu.“

Autorka: „Takže si umíš představit reálně nás dva časem i se synem spolupracovat společně, pouze na základě živnostenského oprávnění a osvědčení o zkoušce bez zakladatelské listiny nebo společenské smlouvy?“

Syn majitelů: „Ano ty máš moji obrovskou důvěru stejně jako bude mít můj syn, přesně jako to mají tvoji rodiče s tebou. Cítíš od nich tu důvěru, a proto společně fungujete ve Vašem rodinném podnikání bez smluv. Umím si to představit, i když si myslím, že časem bychom stejně změnili formu podnikání na právnickou osobu, nejspíše společnost s ručením omezeným, kde už by mezi námi byla společenská smlouva, a tím bychom už opět nesplňovali znak rodinného závodu.“

Autorka: „Myslíš, že by u Vás bylo možné, abyste si rozdělovali zisk spravedlivě mezi sebe?“

Syn majitelů: „Tohle by určitě nešlo, měl jsem pevně stanovenou složku mzdy v pracovní smlouvě a rodiče volili pak pro zaměstnance podle svého uvážení prémie, ale že bychom měli možnost mít provize nebo procenta ze zisku to nikoliv. Opět si myslím, že by to šlo udělat i jinak, abychom měli větší možnosti a lepší výsledky.“

Autorka: „Měl si tu možnost rozhodovat o záležitostech mimo obvyklé hospodaření, jedná se například o záležitosti investičního charakteru a těch, které mají dopad do budoucnosti.“

Syn majitelů: „O tomhle rozhodovali pouze rodiče, moc se nestalo, abych měl rozhodující slovo, i když jsem měl na starost své klienty, vždy poslední slovo měli rodiče.“

Autorka: „Řešili jste někdy odchod nebo příchod zaměstnanců? Například, že se účastenství převede na jiného člena?“

Syn majitelů: „Ano toto, jsme řešili právě s mým odchodem. Do rodinného podniku po mne nastoupil člověk, ke kterému nemám dobré vztahy a tím se vše ještě urychlilo. Nikdo se mne neptal na to, zda mi to vadí nebo nevadí, zda souhlasím či ne. Takže ne, u nás nebyl souhlas všech zúčastněných.“

Autorka: „Myslíš, že ustanovení o přednostním právu se u Vás někdy využije v případě změně vlastníka?“

Syn majitelů: „Obávám se, že tohle je zrovna otázka, která je citlivější povahy vzhledem k nedávným událostem. Pokud vezmu v potaz, že bych nadále pracoval v rodinném podniku, nejspíš by se potom přednostní právo uskutečnilo. I když do rodinného závodu nejspíše časem by nastoupil bratr, který by měl také nárok a nejspíš by byl spoluvlastníkem. Ale vzhledem k tomu, že momentálně tam pracuje už dlouhodobě jedna zaměstnankyně by se uplatnilo spíše předkupní právo, pokud bychom byli považováni za rodinný závod. Ale říkám, tohle je taková otázka, na kterou nejsem v současné době relevantně odpovědět.“

Autorka: „Mám na tebe asi poslední otázku a to je ta, že pokud členovi zanikne účastenství, podobně jako tobě, zdali by bylo možné tě vyplatit, pokud byste byli v rodinném závodě?“

Syn majitelů: „Ohledně peněz raději odpovím neutrálně a to je, že při zániku účastenství a v mém případě ukončení pracovního poměru, jsem nebyl vyplacen ani jsem nedostal jiné než peněžní vyplacení například převod stávajícího pojistného kmene. Samozřejmě standardně to bývá jinak, ale bylo to takhle a více k tomu už nemám co říct.“